

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΣΤΟ Ι΄ ΤΜΗΜΑ
ΠΡΑΞΗ 168/2019

Αποτελούμενο από τον Πρόεδρο του Κλιμακίου Σταμάτιο Πουλή, Σύμβουλο, και τα μέλη Γεράσιμο Σταματάτο, Πάρεδρο και, κωλυομένων των λοιπών Παρέδρων, την Εισηγήτρια Μαρία Κυπριωτάκη.

Συνήλθε στην αίθουσα διασκέψεων του Δικαστηρίου, στις 12 Ιουνίου 2019, για να αποφανθεί, ύστερα από διαφωνία που ανέκυψε μεταξύ του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον Δήμο XXX και του Δήμου XXX, σχετικά με τη θεώρηση του 347, οικονομικού έτους 2018, χρηματικού εντάλματος πληρωμής του ως άνω δήμου.

Άκουσε την εισήγηση της Εισηγήτριας Μαρίας Κυπριωτάκη.

Σκέφθηκε κατά το Νόμο και
Αποφάσισε τα ακόλουθα:

I. Ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον Δήμο XXX αρνήθηκε, με την 65/15.10.2018 πράξη, τη θεώρηση του 347, οικονομικού έτους 2018, χρηματικού εντάλματος πληρωμής του Δήμου XXX, ποσού 750,36 ευρώ. Το επίμαχο ένταλμα αφορά στην καταβολή επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας μηνός Μαΐου 2018, ποσού 150,00 ευρώ, σε καθεμία από τις τέσσερις (4) δημοτικές υπαλλήλους που αναγράφονταν σε επισυναπτόμενη μισθοδοτική κατάσταση, οι οποίες απασχολούνται δυνάμει συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου με την ειδικότητα “οικογενειακός βοηθός” στο πρόγραμμα “Βοήθεια στο Σπίτι”. Ως αιτιολογία της άρνησης θεώρησης ο Επίτροπος προέβαλε ότι οι φερόμενες ως δικαιούχοι, εργαζόμενες ως “οικογενειακοί βοηθοί”, δεν προσέφεραν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση σε χώρους και ειδικότητες που δικαιολογούν την καταβολή του επίμαχου επιδόματος, κατά παράβαση του άρθρου 98 του ν. 4483/2017. Ο Δήμος XXX, με το οικ. 23532/7.12.2018 έγγραφο, επανυπέβαλε το χρηματικό ένταλμα πληρωμής για θεώρηση, υποστηρίζοντας τη νομιμότητα της εντελλόμενης δαπάνης. Ο Επίτροπος, ωστόσο, αρνήθηκε να το θεωρήσει, με συνέπεια να ανακύψει διαφωνία για την άρση της οποίας νομίμως απευθύνεται, με την από 27.12.2018 έκθεση, στο παρόν Κλιμάκιο.

II. A. Ο Ν.4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α΄ 176), που εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, και στους υπαλλήλους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού (βλ. άρθρο 7

παρ. 1 εδ. δ'), ορίζει στο άρθρο 13 ότι: «Οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές του υπαλλήλου αποτελούνται από το βασικό μισθό, τα επιδόματα και τις παροχές των άρθρων 15, 16, 17, 18 και 19 σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορήγησής τους, καθώς και την προσωπική διαφορά του άρθρου 27» και στο άρθρο 18 ότι: «Το επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 4024/2011 εξακολουθεί να καταβάλλεται στο ίδιο ύψος, με τους ίδιους όρους και με τις ίδιες προϋποθέσεις στους δικαιούχους που έχουν οριστεί με τις υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω διατάξεων, καθώς και αυτών του άρθρου 67 του ν. 4235/2014 (Α' 32), εκτός από τις περιπτώσεις πλήρους απαλλαγής από τα καθήκοντα ή την εργασία τους για συνδικαλιστικούς λόγους με την επιφύλαξη της επικείμενης ευθυγράμμισης του σχετικού καθεστώτος με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή νομοθεσία έως τις 31.12.2017». Περαιτέρω, ο ν. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (Α' 226), ορίζει στο άρθρο 15 ότι: «1. Εκτός από το βασικό μισθό του υπαλλήλου, δύναται να χορηγηθεί επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, μέχρι του ποσού των 150 ευρώ μηνιαίως. Οι δικαιούχοι του εν λόγω επιδόματος, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησής του καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, (...)». Εξάλλου, ο ν. 4483/2017 «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) - Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α. - Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας - Μητρώο Πολιτών και άλλες διατάξεις.» (Α' 107) ορίζει στο άρθρο 98 ότι: «1. Στους δικαιούχους του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, όπως αυτό είχε προβλεφθεί στο άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 4024/2011 (Α' 226), εξακολούθησε να καταβάλλεται, σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 54 του ν. 4384/2016 (Α' 78) και εξειδικεύθηκε, κατά ποσό, ανά κατηγορία δικαιούχων και ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις καταβολής, με τις, κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων αυτών, εκδοθείσες και ισχύουσες αποφάσεις, προστίθενται οι μόνιμοι και δόκιμοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αορίστου και ορισμένου χρόνου, των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών, που υπάγονται στις ειδικότητες ή παρέχουν τις εργασίες που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες της παραγράφου 2. 2. Στην κατηγορία Α' συμπεριλαμβάνεται το προσωπικό που απασχολείται σε συνεργεία απολύμανσης, οι απολυμαντές, οι εργάτες και τεχνίτες βιολογικού καθαρισμού, οι υδραυλικοί, τεχνίτες και εργάτες που απασχολούνται στην κατασκευή και συντήρηση δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και τηλεθέρμανσης, στα αντλιοστάσια αποχέτευσης, το

προσωπικό που απασχολείται στην εποπτεία καθαριότητας, το προσωπικό καθαριότητας εσωτερικών χώρων, το νοσηλευτικό προσωπικό, οι οδηγοί, χειριστές και εργάτες αποφρακτικών μηχανημάτων, οι εργάτες και τεχνίτες ψεκασμού, οι εργάτες κοπής ψηλών δένδρων, οι σιδεράδες - αλουμινάδες, καθώς και οι εργάτες καθαριότητας των δημοτικών νεκροταφείων. Στην κατηγορία Β' συμπεριλαμβάνονται οι μηχανοτεχνίτες, οι ηλεκτροτεχνίτες, οι βαφείς και οι φανοποιί. Στην κατηγορία Γ' συμπεριλαμβάνεται το εποπτικό προσωπικό (μηχανικοί Π.Ε. και Τ.Ε.) που απασχολείται στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. 3. Το ποσό του επιδόματος για τους ανωτέρω υπαλλήλους ορίζεται, ανά κατηγορία, ως εξής: α) Για την κατηγορία Α', σε εκατόν πενήντα (150) ευρώ μηνιαίως. β) Για την κατηγορία Β', σε εβδομήντα (70) ευρώ μηνιαίως. γ) Για την κατηγορία Γ', σε τριάντα πέντε (35) ευρώ μηνιαίως. 4. Το ανωτέρω επίδομα καταβάλλεται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι αυτού προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στους χώρους και στις ειδικότητες που δικαιολογούν την καταβολή του. Επίσης καταβάλλεται, για όσο διάστημα οι δικαιούχοι υπάλληλοι τελούν σε θεσμοθετημένες άδειες (...). Για τη συνδρομή όλων των ανωτέρω προϋποθέσεων εκδίδεται κάθε μήνα βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου, η οποία συνοδεύει τη μισθοδοτική κατάσταση. Σε περίπτωση απομάκρυνσης των υπαλλήλων για οποιονδήποτε λόγο από τα καθήκοντα, τις θέσεις, τις συνθήκες εργασίας οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος, διακόπτεται ισοχρόνως η καταβολή του με ευθύνη του οικείου προϊσταμένου. 5. Δαπάνες για την καταβολή του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, σε όσους καθίστανται δικαιούχοι αυτού, σύμφωνα με την παράγραφο 1, θεωρούνται νόμιμες, εφόσον έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4.(...))»

Β. Από τη συνδυαστική ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι η καταβολή του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας συνδέεται με τη φύση της παρεχόμενης εργασίας και επιφυλάσσεται μόνον υπέρ των εργαζομένων, οι οποίοι απασχολούνται στους συγκεκριμένους επαγγελματικούς κλάδους και ειδικότητες που ρητώς αναφέρονται στις προπαρατεθείσες διατάξεις και οι οποίοι, ως εκ της φύσης των καθηκόντων τους, έρχονται σε άμεση επαφή με τις επιβαρυντικές περιστάσεις και τους ρυπογόνους παράγοντες των χώρων όπου εργάζονται. Ανάλογα δε με το βαθμό έκθεσης των εργαζομένων στους επιβαρυντικούς για την υγεία τους παράγοντες το ποσό του εν λόγω επιδόματος κλιμακώνεται, όπως ορίζουν οι προαναφερόμενες διατάξεις, οι οποίες, ως εξαιρετικές, πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Περαιτέρω, απαραίτητη προϋπόθεση για την καταβολή του εν λόγω επιδόματος είναι η υπηρεσία να παρέχεται με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στους χώρους και στις ειδικότητες που δικαιολογούν την καταβολή του. Η προϋπόθεση της «πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης» δεν έχει την έννοια της παροχής υπηρεσιών κατά πλήρες ωράριο εργασίας, αλλά την έννοια της μη παράλληλης άσκησης καθηκόντων

διαφορετικών από αυτά που δικαιολογούν την καταβολή του ως άνω επιδόματος. Η συνδρομή, εξάλλου, της προϋπόθεσης αυτής διαπιστώνεται κατά το νόμο με σχετική βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου, από την οποία πρέπει να προκύπτει σαφώς, με αναφορά σε συγκεκριμένα στοιχεία, ότι ο δικαιούχος υπάλληλος απασχολήθηκε, κατά το χρονικό διάστημα στο οποίο αφορά η δαπάνη, αποκλειστικά (και όχι εκ παραλλήλου), με συγκεκριμένη εργασία στους χώρους και στις ειδικότητες που δικαιολογούν την καταβολή του ανωτέρω επιδόματος (Ε.Σ. ΚΠΕΔ Ι Τμ. 56/2019, 32, 220/2018)

III. Στην κρινόμενη περίπτωση, από τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν το ελεγχόμενο χρηματικό ένταλμα προκύπτουν τα εξής: Οι φερόμενες ως δικαιούχοι XXX, XXX, XXX και XXX είναι υπάλληλοι του Δήμου XXX, απασχολούμενες δυνάμει συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ως οικογενειακοί βοηθοί στο πλαίσιο του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι». Το τελευταίο αποτελεί πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας, εκτελούμενο από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, με στόχο την παροχή συστηματικής και οργανωμένης Πρωτοβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας σε ηλικιωμένα άτομα και σε άτομα με ειδικές ανάγκες, προκειμένου να υποβοηθήσει την αυτόνομη και αξιοπρεπή διαβίωσή τους και να υποστηρίξει το οικογενειακό τους περιβάλλον. Ειδικότερα, κατά τα κοινώς γνωστά, οι υπηρεσίες που προσφέρονται στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού είναι η συμβουλευτική και συναισθηματική στήριξη των επωφελούμενων προσώπων, η ιατρική τους φροντίδα με επισκέψεις στο σπίτι, η νοσηλευτική μέριμνα και φυσιοθεραπεία, η οικογενειακή, οικιακή φροντίδα και η ικανοποίηση πρακτικών αναγκών διαβίωσης, η πραγματοποίηση μικροαγορών, η πληρωμή λογαριασμών και η συνοδεία στις διάφορες υπηρεσίες. Τις υπηρεσίες αυτές προσφέρουν καταρτισμένα στελέχη και επιστήμονες και ειδικότερα κοινωνικοί λειτουργοί που έχουν τη συνολική εποπτεία των επωφελούμενων, νοσηλευτές που προσφέρουν πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας και οικιακοί βοηθοί που αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση εξωτερικών εργασιών, την προμήθεια των ηλικιωμένων με είδη άμεσης ανάγκης, την προσφορά συντροφιάς σε αυτούς, καθώς και την καθαριότητα του σπιτιού τους (Ε.Σ. Κ.Π.Ε.Δ. Ι Τμ. 32/2018). Για την καταβολή στις φερόμενες ως δικαιούχους υπάλληλους του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, για τον μήνα Μάιο του έτους 2018, εκδόθηκε το ελεγχόμενο χρηματικό ένταλμα πληρωμής. Κατά την επανυποβολή άλλωστε αυτού προσκομίσθηκε το με αρ. πρωτ. 20334/25.10.2018 έγγραφο του Τμήματος Κοινωνικής Μέριμνας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου, σύμφωνα με το οποίο οι οικογενειακοί βοηθοί απασχολούνται με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στην υπηρεσία “Βοήθεια στο Σπίτι”, η οποία παρέχεται σε ηλικιωμένα άτομα και σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, καλούνται δε σε καθημερινή βάση καθ’ όλη τη διάρκεια του ωραρίου τους να παρέχουν τις υπηρεσίες τους κατ’ οίκον, όπως καθαριότητα του σπιτιού και βοήθεια στην

ατομική υγιεινή των ως άνω ατόμων, σε εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες υγιεινής, αντιμετωπίζοντας συχνά τον κίνδυνο μόλυνσης από μεταδοτικά νοσήματα, ενώ υπάρχουν περιπτώσεις εξυπηρετούμενων, οι οποίοι συμβιώνουν με πληθώρα ζώων μη υγειονομικά ελεγχμένων ή σε κατοικίες αγροτικού τύπου (ιδίως στη Δημοτική Κοινότητα Καματερού), με ανύπαρκτες ή πλημμελείς συνθήκες υγιεινής, τέλος δε, το συγκεκριμένο επίδομα καταβάλλεται στους υπαλλήλους που απασχολούνται υπό ανάλογες συνθήκες ως οικογενειακοί βοηθοί δυνάμει συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

IV. Με δεδομένα αυτά και σύμφωνα με τις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν, η εντελλόμενη δαπάνη παρίσταται μη νόμιμη σύμφωνα με τον βάσιμο λόγο διαφωνίας του Επιτρόπου, διότι δεν προκύπτει ότι οι φερόμενες ως δικαιούχοι υπάλληλοι σ' αυτό παρείχαν εργασία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στους χώρους και στις ειδικότητες που δικαιολογούν την καταβολή του επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, όπως αυτοί ρητά κατονομάζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 98 του ν. 4483/2017 (βλ. σκέψη II της παρούσας). Τα αντίθετα δεν μπορούν να συναχθούν από τα διαλαμβανόμενα στο από 25.10.2018 έγγραφο του Τμήματος Κοινωνικής Μέριμνας του Δήμου, στο οποίο ενώ μεν αναφέρεται ότι οι οικογενειακοί βοηθοί εργάζονται κατά πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στο πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" και περιγράφονται οι αντίξοες συνθήκες διαβίωσης των εξυπηρετούμενων από το πρόγραμμα δημοτών, δεν βεβαιώνεται ότι το αντικείμενο απασχόλησης των οικογενειακών βοηθών εμπίπτει σε συγκεκριμένη από τις επαγγελματικές ειδικότητες που σύμφωνα με την εφαρμοστέα διάταξη έχουν δικαίωμα λήψης επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας. Τέλος, ο αορίστως προβαλλόμενος ισχυρισμός σχετικά με τη λήψη του συγκεκριμένου επιδόματος από υπαλλήλους του Δήμου, απασχολούμενους ως οικογενειακοί βοηθοί δυνάμει συμβάσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, ελλείψει οποιουδήποτε ειδικότερου στοιχείου τεκμηρίωσης είναι αναπόδεικτος, συνεπώς ουδέν εισφέρει για τη θεώρηση του ελεγχόμενου χρηματικού εντάλματος πληρωμής.

V. Κατ' ακολουθίαν, η εντελλόμενη δαπάνη είναι μη νόμιμη και, ως εκ τούτου, το ελεγχόμενο χρηματικό ένταλμα πληρωμής δεν πρέπει να θεωρηθεί.

Για τους λόγους αυτούς

Αποφαίνεται ότι το 347, οικονομικού έτους 2018, χρηματικό ένταλμα πληρωμής, ποσού 750,36 ευρώ, του Δήμου XXX δεν πρέπει να θεωρηθεί.